

Värmländska byggnadsminnen: Ritamäki finngård

Kommun: Torsby

Socken: Lekvattnet

Funktion: Kulturminne

Tillgänglighet: Gården är öppen för besökare under sommarhalvåret. Från parkeringen får man vandra 1,5 km upp till gården. Området kan besökas på egen hand hela året.

Beskrivning

Den välbevarade finngården Ritamäki bär spår efter det skogsfinska kulturarvet. Hemmanet Ritamäki, eller Ritaberg som det hette fram till modern tid, etablerades och bebyggdes under 1780-talet av Jan Olsson Uotinen. De gårdshus som finns bevarade idag är i huvudsak uppförda på 1840-talet av sonen Olof Jansson. Ritamäki var den sista bebodda rökstugan på Finnskogen. 1965 lämnade syskonparet Henning och Beda Jansson, ättlingar till Uotinen, gården. De sista brukarna levde som sina förfäder utan elektricitet eller indraget vatten.

Ritamäki är belägen på en höjd ca 375 m ö h, nordväst om sjön Lomsen i den norra delen av Lekvattnets socken, och räknas till de mindre eller medelstora finngårdarna. Gården består av en traditionell skogsfinsk timrad rökstuga, en loge, en rökbastu tillbyggd med en vedbod, en loftbod, en ladugård samt en jordkällare och en lada. Byggnaderna ligger oregelbundet grupperade kring ett gårdstun i en sydsluttning. Samtliga byggnader är timrade, omålade och har farjtak (kluvna eller runda stockar lagda mot de långsgående takåsarna) eller sticktak. De har bevarats i ett tämligen ursprungligt skick.

Rökstugan är av den mindre typen med bara en stor rökstuga och en liten kåve med spis av vanlig modell. Rökstugan domineras av den stora rökugnen och några få möbler av äldre typ. Även de övriga byggnaderna innehåller gamla husgeråd och redskap.

Den samlade och välbevarade helheten vid Ritamäki bidrar i hög grad till att levandegöra både skogsfinnarnas kolonisation av hela regionen och deras successiva assimilering och anpassning till lokal byggnadstradition och svenska jord- och skogbruksförhållande. Genom bebyggelsens bevarande kan delar av skogsfinnarnas materiella kultur och äldre byggnadsskick studeras. Det mest signifikanta för den skogsfinska byggnadstraditionen på gården är rökstugan och rökbastun. Båda dessa byggnader har en ugn konstruerad utan skorsten, vilket medför att röken löper direkt ut i rummet. Mängden bevarade byggnader på Ritamäki visar också på det skogsfinska utpräglade månghussystemet, med en byggnad för varje funktion.

Skyddets omfattning i sammandrag

Byggnadsminnesförklaringen omfattar samtliga av gårdens byggnader, såväl exteriör som interiör liksom det till fastigheten hörande markområdet.

För fullständiga skyddsföreskrifter, kontakta Länsstyrelsen.

Lästips

- *Finnskogens bebyggelsehistoriska arv, ett inventerings- och dokumentationsprojekt inom Torsby kommun 1999, Torsby 2000.*
- Bladh, G, *Finnskogens landskap och människor under fyra sekler*, Forskningsrapport 95:11, högskolan i Karlstad 1995.

Ändringsinformation

Datum, kommentar:

- 2007-11-09 Första versionen - huvuddelen av informationen hämtad från tidigare byggnadsminnesbeskrivningar.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor via telefon eller e-post. Telefonnummer och e-postadress finns längst ner på första sidan.